



ISSN: 3060-4613



MAKTABGACHA  
VA MAKTAB  
TA'LIMI VAZIRLIGI



O'zbekiston  
Milliy Pedagogika  
Universiteti



No6(6)  
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

# M

# AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal



# MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI



Elektron nashr. 596 sahifa,  
22-iyun, 2026-yil.

## **BOSH MUHARRIR:**

Karimova E'zoza Gapijanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

## **BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:**

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

## **TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI**

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik  
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik  
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor  
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor  
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor  
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor  
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor  
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor  
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor  
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor  
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor  
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor  
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)  
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)  
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)  
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)  
Woogyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)  
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)  
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent  
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor  
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor  
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor  
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor  
Doniyorov S. M. – “Yangi O'zbekiston” va “Pravda Vostoka” gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent  
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)  
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent  
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent  
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent  
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent  
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti  
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor  
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)  
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent  
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent  
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent  
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori  
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent  
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari  
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)  
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

**Muassis:** “Tadbirkor va ishbilarmon” MChJ

**Hamkorlarimiz:** O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

#### **EDITOR-IN-CHIEF:**

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

#### **DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:**

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

#### **EDITORIAL BOARD MEMBERS:**

**Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician**

**Shoumarov G. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician**

**Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor**

**Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor**

**Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor**

**Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor**

**Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor**

**Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor**

**Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor**

**Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor**

**Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor**

**Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor**

**Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)**

**Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)**

**Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)**

**Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)**

**Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)**

**Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)**

**Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor**

**Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor**

**Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor**

**Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor**

**Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor**

**Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the DM Editorial Office of the newspapers “Yangi O'zbekiston” and “Pravda Vostoka”, Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Philosophy (PhD) in Philology, Associate Professor**

**Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)**

**Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor**

**Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor**

**Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor**

**Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor**

**Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service**

**Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor**

**Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)**

**Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor**

**Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor**

**Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor**

**Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics**

**Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor**

**Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region**

**Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun**

**Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences**

**Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor**

“Maktabgacha va maktab ta'limi” jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta'limi”  
jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti  
Administratsiyasi huzuridagi Axborot  
va ommaviy kommunikatsiyalar  
agentligi tomonidan **№C-5669363**  
reyestr raqami tartibi bo'yicha  
ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

# MUNDARIJA

“Kitobxonlar klubi” modelining ingliz tili to‘garak mashg‘ulotlarida o‘quvchilarning kognitiv kompetensiyasini rivojlantirish mexanizmlari.....	10
<a href="#">Madaminova Gulzira Gulamkadirovna</a>	
Bo‘lajak pedagoglarning kasbiy faoliyatida suggestiv yondashuvning o‘rni .....	14
<a href="#">Arolov Davronjon Davlataliyevich</a>	
Akmeologik yondashuv asosida maktabgacha ta‘lim direktor o‘rinbosarlarining kasbiy kompetensiyasini rivojlantirish mexanizmini takomillashtirish .....	19
<a href="#">Asatullayeva Sitora Dilmurod qizi</a>	
Hozirgi o‘zbek tilida neologizmlarning tarixi va bugungi kun taraqqiyoti.....	22
<a href="#">Bektosheva Mehinbonu Abdumalik qizi</a>	
Maktabgacha ta‘lim tashkilotlari bolalarida jamoada ishlash ko‘nikmalarini shakllantirishning pedagogik-psixologik xususiyatlari .....	26
<a href="#">Djurayeva Dilfuza Nuriddin qizi</a>	
Korpus lingvistikasi vositalari yordamida bo‘lajak ingliz tili o‘qituvchilarining til tahlili ko‘nikmalarini shakllantirish metodikasi.....	30
<a href="#">Eshonqulova Sarvinoz Yashinovna</a>	
Talabalarning shaxsiy sifatlarini rivojlantirishda sun‘iy intellektning o‘rni va ahamiyati.....	35
<a href="#">Hojiyeva Nasiba Bahodirovna</a>	
Logopedik mashg‘ulotlarni tashkil etish va rejalashtirish moduliga oid mustaqil ta‘lim topshiriqlarini integrativ modellashtirishning innovatsion texnologiyalari.....	39
<a href="#">Ibroximova O‘g‘iloy Inomjon qizi</a>	
Jismoniy tarbiya darslarida ortiqcha vaznli bolalarga differensial yondashuvning ahamiyati .....	43
<a href="#">Yuldashev Bobirjon Noibjon o‘g‘li</a>	
Maktabgacha ta‘lim tashkilotida xalq og‘zaki ijodi vositasida bolalarning axloqiy sifatlarini shakllantirishning ahamiyati.....	48
<a href="#">Muradxanova Munisaxon Ikrom qizi</a>	
Bo‘lajak psixologlarda altruistik xulq motivlarini rivojlantirishning psixologik imkoniyatlari .....	54
<a href="#">Nusratova Mexriniso Baxshilloevna</a>	
Inklyuziv ta‘lim tushunchasi va uning zamonaviy pedagogik paradigmalar tizimidagi o‘rni.....	59
<a href="#">Pulatova Dilfuza Azamkulovna</a>	
Magistrlarda “Imposter sindromi”ni yengish orqali kreativ salohiyatni rivojlantirishning psixologik mexanizmlari.....	66
<a href="#">Qayumov Baxtiyor Zokirjon o‘g‘li</a>	
Kichik maktab yoshidagi bolalar nutqining fonematik rivojlanishi .....	70
<a href="#">Qurbonova Sevara Suyunovna</a>	
Mikrobiologiya ta‘limida individual pedagogik texnologiyalarni joriy etish mexanizmlari .....	74
<a href="#">Raxmatov Oxunjon Soibjonovich</a>	
“Estetik tarbiya”, “kreativ kompetensiya”, “estetik tarbiya mexanizmlari” tushunchalarining konseptual asoslari.....	79
<a href="#">Saidova Feruza Akramovna</a>	
Zamonaviy ta‘lim jarayonida neyropedagogika yordamida nutqiy ko‘nikmalarni rivojlantirish.....	84
<a href="#">Sidiqova Yulduz Sobirovna</a>	
“So‘nggi jadid” Begali Qosimovning ilmiy-pedagogik merosi.....	88
<a href="#">Toxirova Dilshoda Inom qizi</a>	
Ona tili darslarida o‘qib tushunish ko‘nikmasini rivojlantiruvchi mashq va topshiriqlar ustida ishlash .....	92
<a href="#">Turg‘unova Nilufar Muxiddin qizi</a>	
Ingliz, golland va o‘zbek tillaridagi frazeologizmlarning lingvostatistik xususiyatlari.....	96
<a href="#">Xaydarova Go‘zalxon</a>	



Maktabgacha yoshdagi bolalarda hayotiy kompetensiyalarni shakllantirishda yumshoq ko'nikmalarning ahamiyati.....	101
<i>Xolmatova Dilshoda Sherali qizi</i>	
Farzandlarda kitobxonlik madaniyatini rivojlantirishda oilaning pedagogik imkoniyatlari .....	105
<i>Yusupova Diloromxon Sabirdjanovna</i>	
Yoshlarda tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirish orqali sotsial manipulyativ ta'sirlarga psixologik barqarorlikni shakllantirish.....	109
<i>Qosimova Sarvinoz Baxtiyorovna</i>	
O'quvchilarda modellashtirish ko'nikmalarini shakllantirishga ko'maklashadigan faoliyat usullari .....	114
<i>Abdurazzaqov O'ktam Abduqayumovich</i>	
Dizartriya shakllarining klinik-patogenetik tahlili va differensial diagnostikasi .....	120
<i>Axmedova V. T.</i>	
Boshlang'ich sinflarda fanlararo yondashuvga asoslangan integrativ topshiriqlar ishlab chiqishning uslubiy asoslari.....	127
<i>Elmurodova Inoyat Abdumutalibovna</i>	
Deviant xulq-atvorli o'smirlar ijtimoiylashuvining psixologik determinantlari.....	132
<i>Elov Ziyodullo Sattorovich</i>	
Sun'iy intellekt texnologiyalari asosida talabalar o'quv natijalarini baholashning pedagogik modeli.....	138
<i>Ernazarov Mirzohid Yo'ldosh o'g'li</i>	
Tibbiyot oliy ta'lim muassasalarida biokimyo fanini raqamli texnologiyalar asosida o'qitish metodikasi .....	145
<i>Mamadaliyeva Zarina Raxmat qizi</i>	
Boshlang'ich ta'limda kognitiv tilshunoslikni joriy etish masalalar .....	150
<i>Mamatova Gulshan Amankulovna</i>	
Doston musiqiy merosini o'rganishni uslubiy takomillashtirish mazmuni.....	153
<i>Qo'shayev Ilhom Axtamovich, Nasirova Sevinch Ismatovna</i>	
"Elektr yoritish" fanida mustaqil ta'limning zamonaviy shakllari.....	157
<i>Nasretdinova Feruza Nabiyeвна</i>	
Maktabgacha va maktab yoshidagi bolalarda sog'lom turmush tarzi madaniyatini shakllantirish .....	162
<i>Nazarova Dildora Asatovna, Kuchkorova Robiya Shuxrat qizi</i>	
Dual ta'limda oliy ta'lim va maktabgacha ta'lim tashkilotlari o'rtasidagi hamkorlikning mazmuni.....	167
<i>Qoraboyeva Zohidaxon To'lanboyevna, Tursunbayeva Sevara Abdullo qizi</i>	
A Methodological Model for Developing Pedagogical Reflection in Pre-Service EFL Teachers.....	172
<i>Rahimberdiyeva Maftuna Rakhimberdi kizi</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarda sog'lom turmush tarzining kasbiy kompetentlikka ta'siri .....	177
<i>Raximova Saboxat Qaxramon qizi</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy kompetentligini rivojlantirishda interaktiv texnologiyalar va faol ta'lim metodlarining samaradorligi .....	182
<i>Safarova Nigora Nasilloevna</i>	
Maktabgacha ta'lim jarayonida interfaol usullarning mazmuni, turlari va funksional ahamiyati.....	190
<i>Safarova Soliha Ilhomovna</i>	
Talabalarni ma'naviy tarbiyalash jarayonida diagnostik metodlardan samarali foydalanishning ahamiyati... 196	
<i>Saotmuratova Zebo Yuldash qizi</i>	
Musiqqa ta'limida interfaol metodlardan foydalanishning didaktik imkoniyatlari.....	200
<i>Saparov Raxim Muratbayevich</i>	
Maktabgacha yoshdagi tarbiyalanuvchilarning mantiqiy fikrlashini rivojlantirish ijtimoiy zarurat sifatida.....	204
<i>Xolmatova Yodgoroy Baxtiyorjon qizi</i>	
Energetika fanlarini o'qitishda sun'iy intellektdan foydalanishning pedagogik afzalliklari.....	208
<i>Zoxidov Iqboljon Zokirjonovich</i>	
Методическая модель контекстуального обучения в формировании лингвокультурной компетенции при обучении русскому языку в национальных группах .....	213
<i>Рустамова Ферузaxon Махмуджановна</i>	

MUNDARIJA	СОДЕРЖАНИЕ	CONTENTS
		Integrating Artificial Intelligence into EFL Academic Writing Instruction: Opportunities, Challenges, and Pedagogical Implications..... 218 <i>Allamurodov Elyor Tursun ugli</i>
		Sahna nutqida adabiy tur va janrlarning metodik talqini..... 223 <i>Dilrabo Jumanova</i>
		Sun'iy intellekt asosidagi ta'lim ekotizimi: imkoniyatlar va xavflar ..... 227 <i>Oqil Ochilov Lutfullo o'g'li</i>
		Z avlod bilan ishlashda ta'lim va tarbiyaga oid zamonaviy tendensiyalar ..... 232 <i>Ravshanov Sanjar Tolibjonovich</i>
		Talabalarni ma'naviy tarbiyalash jarayonida diagnostik metodlardan samarali foydalanishning ahamiyati... 235 <i>Saotmuratova Zebo Yuldash qizi</i>
		Tarixiy-ilmiy materiallar va zamonaviy texnologiyalar integratsiyasi asosida boshlang'ich sinf o'quvchilarining geometrik tafakkurini rivojlantirish metodikasi..... 239 <i>Toshpulatova Mamura Ismailovna, Mannonova Dilafro'z Ravshan qizi</i>
		Davlat-xususiy sherikchilik asosidagi maktabgacha ta'lim tashkilotlarini boshqarish va muvofiqlashtirish ... 244 <i>Xakimov Abdug'ulom Soyibjonovich</i>
		Ingliz tilini boshqa sohadagilarga o'qitishda grammatik jihatlar ..... 247 <i>Ataboyeva Guliruxsor Baxtiyor qizi</i>
		Methodological Foundations for Developing Environmental Education Through the Integration of Climate Change Education Into Biology Lessons in General Secondary Schools..... 250 <i>Abdurakhmanova Iqbolkhon Yulchiyevna</i>
		Sharq va G'arb mutafakkir olimlarining oila va farzand tarbiyasi borasidagi qarashlari ..... 255 <i>Berdiyeva Dilnoza A'zamovna</i>
		Ommaviy sport turlari yordamida ayollarni sog'lom turmush tarziga yo'naltirishda ilmiy yondashuv ..... 258 <i>Charos Axmadova</i>
		STEAM integratsiyasi orqali maktab o'quvchilarida tadbirkorlik ko'nikmalarini rivojlantirish ..... 262 <i>Choriyor Maxmatraimov Eshmamatovich</i>
		Maktabgacha ta'lim kafedrasida bo'lajak tarbiyachilarni innovatsion-metodik faoliyatga tayyorlashni transformatsion boshqarish texnologiyasi ..... 267 <i>Djalalov Baxromjan Begmurzayevich</i>
		Raqamli transformatsiya sharoitida yosh ota-onalarda yolg'izlik hissining namoyon bo'lishiga ta'sir etuvchi ijtimoiy-psixologik va etnopsixologik omillar ..... 272 <i>Erimmetova Nafisa Bahromovna</i>
		Zamonaviy ta'lim muhitida talabalarning ijtimoiy-psixologik adaptatsiyasi va uning strategiyalari ..... 279 <i>Haqberdiyeva Dinora Qobil qizi</i>
		Maktab direktorlarining moliyaviy boshqaruv kompetensiyalarini rivojlantirish tehnologiyalari..... 283 <i>Karimov Jaxongir Abdunabiyevich</i>
		Jadidlar merosiga e'tibor: tarixiy xotira va ma'naviy tiklanish omili..... 287 <i>Madaminova Shaxodat Shomurotovna</i>
		Sun'iy intellekt texnologiyalarining ta'limdagi o'rni va nutqni baholashdagi imkoniyatlari..... 293 <i>Mahmudova Maftuna Aktam qizi</i>
		Effectiveness of Simulator Technologies in Pilot Training: an Experimental Study ..... 297 <i>Maksudov Ilhomjon Turgunboy o'g'li</i>
		Yangi O'zbekistonda o'qituvchi maqomining huquqiy kafolatlari va pedagogik faoliyat samaradorligi..... 301 <i>Menlibayeva Azima Oralbayevna, Oralbayeva Aziza</i>
		Raqamli jamiyat sharoitida ong transformatsiyasining falsafiy jihatlari..... 305 <i>Muxitdin Nazarov</i>
		10-11-sinf o'quvchilarida o'qishdan yozuvga o'tish ko'nikmasini rivojlantirishning bosqichli metodik tizimi ... 310 <i>Nazarova Shoiraxon Abdumo'min qizi</i>
		Zamonaviy ta'lim paradigmasida "potensial" tushunchasi: shaxsning rivojlanishga qaratilgan ichki imkoniyatlari, bilim, ko'nikma, qobiliyat va kompetensiya..... 314 <i>Qurbonova Gulmira Alisher qizi</i>



Deffenbacherning driving anger scale metodi asosida haydovchilarning agressiv xulq-atvorining psixologik xususiyatlarini jinslar kesimida o'rganish .....	318
<i>Rahim Usmonov Raxmonali o'g'li</i>	
Sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanishning pedagogik-psixologik mexanizmlari.....	323
<i>Sadoqat Sarmanova Shermahmatovna</i>	
Vizual axborot: paydo bo'lish tarixi, qo'llanish sohalari va ta'lim jarayonidagi ahamiyati.....	328
<i>To'g'izboyev Faxriddin Ulashovich</i>	
Fizika darslarini tashkil etishning mazmuni, mohiyati va didaktik tamoyillari.....	334
<i>Turabova Lobar Xusen qizi</i>	
Ekstrakorporal urug'lantirish orqali tug'ilgan bolalarda xotiraning rivojlanishi .....	339
<i>Usmonova Xusnora Ergashovna</i>	
Raqamli ta'lim muhitida boshlang'ich sinf o'quvchilarining emotsional barqarorligini shakllantirish.....	344
<i>Yusupova Diloromxon Sabirdjanovna</i>	
Milliy va xalq o'yinlari vositasida talabalarni sog'lomlashtirish.....	347
<i>Axmedov Gayratjon Kosimovich</i>	
Деонтология медицинского персонала: этико-профессиональные ориентиры в условиях современной медицины.....	350
<i>Бабаджанова Гулчехра</i>	
Формирование творческого восприятия учащихся на уроках музыки.....	355
<i>Габдулманова Ильнура Минисламовна</i>	
Qizlar tarbiyasida maktab va mahalla hamkorligi monitoring tizimini takomillashtirishning pedagogik asoslari.....	358
<i>Abdurazoqova Marg'uba Muxammad qizi</i>	
Maktabgacha ta'lim tarbiyachilarida iqtisodiy tushunchalarni shakllantirish pedagogik muammo sifatida ....	362
<i>Ergashova Dilafro'z</i>	
Bo'lajak tarbiyachilarda kasbiy karyerani shakllantirishning metodologik asoslari .....	365
<i>Hayitova Sarvinov Mahmudovna, Ilmiy rahbar: Ashirova Sojida Baxromovna</i>	
Pedagogical and Methodological Foundations for Developing an Interactive Mobile Application for Teaching English to Preschool Children (Based on the Solobee Project).....	368
<i>Khurshida Kuchkarova</i>	
O'spirinlarda kiberbullingning profilaktikasi va psixokorreksion imkoniyatlari.....	373
<i>Ibodova Gulimehr Inoyat qizi</i>	
Pedagogical Factors and Didactic Conditions for Developing Communicative Competence in Future Teachers.....	378
<i>Mirzayeva Gulshan Azamatovna</i>	
Musiqqa ta'limida sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanishning pedagogik imkoniyatlari.....	382
<i>Altmisheva Maftunabonu Baxtiyor qizi</i>	
The Importance of the Concept of Discursive Competence in Teaching English.....	386
<i>Mukhamatjonova Diyora Rustam qizi</i>	
Koxlear implantli bolalarni ta'lim jarayoniga moslashtirishning korreksion-pedagogik asoslari.....	390
<i>Najimova Muhabbat</i>	
Alfa avlod uchun internet xavflari klassifikatsiyasi metodlarini ishlab chiqish klassifikatori .....	393
<i>Ahralov Shavkat Sulaymonovich, Ahrorova Sevara Sulaymon qizi</i>	
Aqli zaif o'quvchilar ta'limida sensor integratsiyaning pedagogik imkoniyatlari.....	398
<i>Tajibayeva Shaxnoza Abdumuxtorovna</i>	
Koxlear implantatsiyali o'quvchilarning psixologik-pedagogik rehabilitatsiyasi samaradorligini oshirishda axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish.....	401
<i>Yuldasheva Saodat Utkurovna</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarni zamonaviy pedagogik fikr-g'oyalardan kreativ foydalanishga tayyorlashning ustuvor tamoyillari.....	406
<i>Akbarova Feruza Uktamjonovna</i>	

Biologiya ta'lim bosqichida noan'anaviy integratsiyalashgan darslar jarayonida CLIL texnologiyasini joriy etish .....	410
<i>Azimov Ibragimjon Toshpulatovich, Toshpo'latova Nigina Ibrohimjon qizi</i>	
Onlayn ta'lim muhitida didaktik kompetensiyani takomillashtirish yo'llari .....	416
<i>Kushimova Mahbuba Janibekovna</i>	
Inklyuziv ta'lim sharoitida koxlear implantga ega bolalarning eshituv-nutqiy faoliyatini tashkil etishning pedagogik asoslari.....	420
<i>Mirzayeva Umidaxon Inamovna</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarni inklyuziv ta'limga tayyorlashda pedagogik shart-sharoitlar va tamoyillar tizimi.....	423
<i>Omanqulova Shohida Nematillo qizi</i>	
Talabalarda axborot-psixologik tahdidlarni oldini olishning psixologik imkoniyatlari.....	426
<i>Ramazonov Jahongir Djalolovich</i>	
Changes in the Structure and Strength of the Aluminum Alloys SAV-1 Irradiated With Fast Neutrons.....	431
<i>S. A. Baytelesov, F. R. Kungurov, G. N. Turdieva, I. V. Papushki, A.V. Galushko</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarning mantiqiy fikrlash kompetensiyasini baholashga diagnostik model asosida yondashuv.....	438
<i>Suvankulova Malika Baxtiyor qizi</i>	
"Integratsion mexanizm" – integratsiyani tadqiq etishdagi muhim yo'nalish sifatida .....	444
<i>Xayitov Lazizbek Rustamjon o'g'li</i>	
Tibbiyot oliy ta'lim muassasalari talaba qizlarining somatotipik va funksional xususiyatlariga ko'ra taqalashirilgan individual fitnes mashg'ulotlari uslubiyati.....	447
<i>Ziyatov Muhammad Namazovich</i>	
Проблемы формирования координационных способностей у дошкольников с нарушением слуха и рекомендации по их развитию .....	451
<i>Закирова Сарвиноз Баратовна, Кобулова Шахризода Равшан кизи</i>	
Uy ta'limi sharoitida o'quvchilarning o'qish savodxonligini rivojlantirishning pedagogik-metodik asoslari.....	455
<i>Sodiqova Nurgul Tursunboyevna</i>	
Paradzyudoni rivojlantirishning dolzarb muammolari va ularni takomillashtirish yo'llari.....	459
<i>Berdiyev Sherzod Ochilovich</i>	
Pedagogik antropologiya Ushinskiy talqinida .....	462
<i>Ochilova M. P.</i>	
Using Concept Checking Questions to Improve Vocabulary Retention in English Language Classrooms: Evidence from Uzbekistan .....	468
<i>Ramazonov Jasurbek Safar O'g'li</i>	
Oliy ta'limda tasviriy san'at: an'anaviylik va zamonaviy tendensiyalar uyg'unligi .....	472
<i>Bozorov Farxod Toyir o'g'li</i>	
Oliy ta'lim tizimida ona tili o'qitishning kognitiv-kontseptual asoslari va lingvodidaktik tizimini takomillashtirish.....	475
<i>Djo'rayeva Shaxnoza Shakirjanovna</i>	
O'qish savodxonligi darslarida o'quvchilarga she'riy asarlarni o'qitish metodikasini takomillashtirish .....	478
<i>Salohiddinova Lobar Qahramon qizi</i>	
Deontologik yondashuv asosida maktab direktorlarining boshqaruv madaniyatini takomillashtirish.....	482
<i>Abdulxayeva Maxiraxon Boriyonovna</i>	
Sportchilarda gipoksik mashg'ulotlar davomida qon aylanish tizimining funksional imkoniyatlarini rivojlantirish.....	485
<i>Adilbekov T. T.</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda mehnatsevarlik va tejamkorlik fazilatlarini rivojlantirish texnologiyasi.....	488
<i>Alisherova Raxnomo Odiljon qizi</i>	
Pedagogikada enigmatik matn tushunchasi: nazariy talqin, tasnif va didaktik funksiyalar .....	493
<i>Ibroximova Xilola To'xtasinjon qizi</i>	
Futbol akademiyalarida yosh iste'dodlarni kashf etishda murabbiyning pedagogik mahorati va bolalar psixologiyasi .....	498
<i>Shukurova Sayyora Sa'dullayevna, Kadirov Abdurashid</i>	
Ikkinchi tartibli egri chiziqlar va ularni hayotiy masalalarga tatbiq etish orqali o'qitish metodikasi .....	502
<i>To'xtasinov Dadaxon Farxodovich, Nafisa Tuxtasinova</i>	



Sport jamoalarida norasmiy liderlikning shakllanish omillari va psixologik asoslari (raqamli muhit kontekstida) .....	507
<i>Usmonov Alisher G'offorali o'g'li</i>	
Methodological Features of Constructing the Basketball Training Process in Physical Education Clubs of General Education Schools.....	511
<i>Baymurotov Ismakhmud Alievich</i>	
Kollaborativ o'qitish texnologiyalaridan foydalanishning pedagogik shart-sharoitlari .....	514
<i>Bobonova Zulfiya Alimqul qizi</i>	
How Anxiety Affects Speaking Performance in IELTS Preparation Classes.....	517
<i>Fariza Ergasheva O'lmas kizi</i>	
Matematika o'qitishning klassik metodlaridan zamonaviy usullariga o'tish tendensiyalari .....	523
<i>G'ofurov Jamoliddin, Ma'rifjonova Mubina</i>	
Til darslarida komparativ tafakkurni shakllantirishning pedagogik modellari .....	527
<i>Mohinbonu Usmonova Uchqun qizi</i>	
Taekvondochilarda ideomotor tayyorgarlikni rivojlantirishda vizual signal va zarba datchikli qurilmaning diagnostik imkoniyatlari.....	532
<i>Po'latov Xumoyun Tursunali o'g'li</i>	
Teacher Professional Competence Development in ELT: Theoretical And Practical Perspectives .....	537
<i>Qilichova Zarifa Xayrullo Qizi</i>	
Современные подходы к формированию коммуникативных умений у учащихся с нарушениями функций опорно-двигательного аппарата .....	540
<i>Закирова Сарвиноз Баратовна, Зайнутдинова Зулхумор</i>	
Ta'lim-tarbiya jarayonini tashkil etishda innovatsion yondashuvlardan foydalanish (maktabgacha ta'lim jarayoni misolida) .....	544
<i>Eldor Raxmatov Rayxonovich, Nodira Ochilova Yo'ldoshevna</i>	
Nutq rivojlanishi modulini o'qitishda bo'lajak logopedlarning kasbiy kompetensiyasini shakllantirish .....	547
<i>Xamroyeva Zumradxon Arabboy qizi</i>	
Методология совершенствования теории и практики предмета "Родной язык и читательская грамотность" в системе высшего образования .....	551
<i>Шоира Баймурадовна Бабаева</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida kasbiy-pedagogik kompetentlikni rivojlantirishda smart tahlilning o'rni.....	556
<i>Abrorxonova Kamolaxon Abrorxon qizi</i>	
Buxoro amirligida yangi usul maktablari faoliyati: yutiqqlari va muammolar.....	559
<i>Ahmadov Olimjon Shodmonovich</i>	
Tarbiya darslarida mifologik dunyoqarashni shakllantirishning pedagogik shart-sharoitlari .....	565
<i>Ahmadov Olimjon Shodmonovich, Dilmurotova Nazokat Sobirjonovna</i>	
Yunon-rim kurashchilarining vazn toifalarini hisobga olgan holda aylanma mashqlar asosida kuch sifatlarini rivojlantirish.....	570
<i>Abdikulov J. N.</i>	
The Art of Translating Wordplay: Ibrohim Gafurov's Strategies in Rendering James Joyce's Ulysses into Uzbek .....	574
<i>Abdurafova Gulbahor O'tkirbek qizi, A. T. Amanov</i>	
Xorijiy tillarni o'qitishda sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanishning didaktik tamoyillari .....	578
<i>Aliyeva Mashhura Tog'aymurodovna</i>	
"Go'zallik" konseptining paremlar orqali shakllantirilgan nominativ maydoni tahlili .....	583
<i>Babanazarova Sohiba Abdusharipovna</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida ekopedagogik kompetensiyalarni shakllantirishning nazariy asoslari.....	587
<i>Raximova Nuquljon Yusupovna</i>	
Dual ta'limning afzalliklari va rivojlanish istiqbollari .....	590
<i>Sh. A. Ismatova</i>	
Effective Methods of Mastering Connotative Educational Materials.....	593
<i>Khoshimova Dilnoza Rixsiboyevna</i>	



# BO'LAJAK BOSHLANG'ICH SINFLAR O'QITUVCHILARIDA EKOPEDAGOGIK KOMPETENSIYALARNI SHAKLLANTIRISHNING NAZARIY ASOSLARI

Raximova Nuquljon Yusupovna

CHDPU maktabgacha va boshlang'ich ta'lim fakulteti  
 maktabgacha va boshlang'ich ta'lim nazariyasi va  
 amaliyoti kafedrasida o'qituvchisi

**Annotatsiya:** Ushbu maqolada bo'lajak boshlang'ich sinflar o'qituvchilarining ekopedagogik kompetensiyalarini rivojlantirishning nazariy va amaliy masalalari yoritilgan. Ekologik ta'limning zamonaviy mazmuni, ekopedagogikaning fanlararo xususiyati, ekologik ong va ekologik madaniyatni shakllantirishning pedagogik imkoniyatlari tahlil qilingan. Shuningdek, ijtimoiy-madaniy va akmeologik yondashuvlar asosida bo'lajak o'qituvchilarning ekopedagogik kompetensiyalarini rivojlantirish metodikasi hamda innovatsion pedagogik texnologiyalardan foydalanishning samarali yo'llari asoslab berilgan. Tadqiqot natijalari ekologik ta'lim sifatini oshirish, o'qituvchilarning kasbiy kompetentligini takomillashtirish va o'quvchilarda ekologik tafakkurni shakllantirishga xizmat qiladi.

**Kalit so'zlar:** ekopedagogika, ekopedagogik kompetensiya, ekologik ta'lim, ekologik ong, ekologik madaniyat, boshlang'ich ta'lim, bo'lajak o'qituvchi, innovatsion pedagogik texnologiyalar, akmeologik yondashuv, ijtimoiy-madaniy yondashuv, kreativ yondashuv, ekologik tafakkur.

**Abstract:** This article analyzes the theoretical and practical foundations for developing ecopedagogical competencies in future primary school teachers. It highlights the interdisciplinary nature of environmental education, its spiritual and moral essence, and its role in fostering ecological culture. The study substantiates the importance of socio-cultural, acmeological, and innovative approaches to developing ecological consciousness, ecological thinking, and ecological responsibility among future teachers. The pedagogical model for developing ecopedagogical competencies, as well as the use of active teaching methods, interactive technologies, and creative approaches, is examined. The research findings contribute to improving the quality of environmental education in primary education and enhancing the professional competence of future teachers.

**Key words:** ecopedagogy, ecopedagogical competence, environmental education, ecological consciousness, ecological culture, primary education, future primary school teacher, innovative pedagogical technologies, acmeological approach, socio-cultural approach, creative approach, ecological thinking.

**Аннотация:** В статье проанализированы теоретические и практические основы развития экопедагогических компетенций будущих учителей начальных классов. Освещены междисциплинарный характер экологического образования, его духовно-нравственная сущность и роль в формировании экологической культуры. Обоснована значимость социально-культурного, акмеологического и инновационного подходов в развитии экологического сознания, экологического мышления и экологической ответственности будущих педагогов. Рассмотрены педагогическая модель формирования экопедагогических компетенций, возможности использования активных методов обучения, интерактивных технологий и креативных подходов. Результаты исследования направлены на повышение эффективности экологического образования в системе начального образования и совершенствование профессиональной компетентности будущих учителей.

**Ключевые слова:** экопедагогика, экопедагогическая компетенция, экологическое образование, экологическое сознание, экологическая культура, начальное образование, будущий учитель, инновационные педагогические технологии, акмеологический подход, социально-культурный подход, креативный подход, экологическое мышление.

## KIRISH

Zamonaviy ta'lim tizimining yangi mazmunini shakllantirish uchun ilg'or pedagogik texnologiyalar hamda o'quv-tarbiyaviy jarayonning didaktik ta'minotini yaratish, ta'lim mazmunini innovatsion yondashuvlar asosida tashkil etish zarur. Ushbu muhim vazifani amalga oshirish uchun bo'lajak boshlang'ich sinflar o'qituvchilarini ta'lim jarayonining samaradorligini oshirishga puxta tayyorlash oliy ta'limning ustuvor vazifalaridan biridir. Bo'lajak

boshlang'ich sinf o'qituvchilarini xalq og'zaki ijodi vositalaridan samarali foydalanishga o'rgatishda ilg'or pedagogik texnologiyalar hamda axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanishni o'rgatish muhim ahamiyat kasb etadi.

Mamlakatimizda yoshlar tarbiyasi, ularning har tomonlama kamol topishi hamda intellektual salohiyatini yuksaltirish davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri sifatida e'tirof etilmoqda. Shu bilan birga, allo-malarning ilmiy merosini tadqiq etish hamda undagi ma'rifatparvarlik g'oyalardan yoshlar tarbiyasida samarali foydalanish muhim ahamiyat kasb etmoqda. Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining ekopedagogik kompetensiyalarini rivojlantirishga oid ilmiy qarashlar ularda ekopedagogik kompetensiyalarni shakllantirish va rivojlantirishda muhim o'rin tutadi. Shu sababli bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining ekopedagogik kompetensiyalarini rivojlantirish dolzarb ilmiy-pedagogik masalalardan biri hisoblanadi.

### MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Jahon hamjamiyatida iqlim o'zgarishi va ekologik vaziyat tobora keskinlashib borayotgani barchaga ma'lum. Atrof-muhitning ifloslanishi, ozon qatlaminin yemirilishi, turli tabiiy va texnogen ofatlar insonning nafaqat jismoniy salomatligiga, balki ruhiy holatiga ham salbiy ta'sir ko'rsatmoqda. Urbanizatsiya sur'atlarining jadallashuvi, texnologik taraqqiyot, ommaviy axborot vositalari va internetning keng tarqalishi inson ruhiyatini atrof-muhitning salbiy ta'siridan himoya qilish zaruratini yuzaga keltirdi. Aholining ekologik yordamga bo'lgan ehtiyojining ortib borishi ijtimoiy, kasbiy va shaxsiy ahamiyatga ega muammolarni hal etishga qodir pedagoglarni tayyorlashni talab etmoqda. Mazkur muammolarning kelib chiqishi ko'pincha insonning atrof-muhit bilan o'zaro munosabatlari xususiyatlari bilan bog'liq. Shubhasiz, zamonaviy ta'lim tizimida bo'lajak o'qituvchilarning ekopedagogik ongini rivojlantirishning ekopedagogik va akmeologik yondashuvlarini ilmiy jihatdan asoslash, o'quv jarayonining obyektiv hamda subyektiv omillarini aniqlash va ekopedagogikaning maqsad hamda vazifalarini didaktik jihatdan tahlil qilish ijtimoiy-madaniy ehtiyoj bilan belgilanadi.

O'quvchilarning ekopedagogik qobiliyatlarini rivojlantirish uchun ularda ekopedagogik kompetentlikni takomillashtirish zarur. O'qituvchilarda ekopedagogik ta'lim muhitini yaratish va ekologik ongni rivojlantirish g'oyasi ta'lim jarayoni bilan chambarchas bog'liq. Ekopedagogika doirasida ekologik yondashuv, pedagogik ekologiya, ekologik ong, ekopsixopedagogika, yashash muhiti psixologiyasi, individuallikni rivojlantirish ekopsixologiyasi, inson ekologiyasi hamda o'quvchilar ekologiyasi kabi ilmiy yo'nalishlar rivojlanmoqda. Zamonaviy pedagog faoliyati ko'pincha ekologik muammolar bilan bog'liq bo'lgan individual makon, zamon, fazoviy xatti-harakat, hududiylik, shaxsiy hayot va olomon kabi ekologik kategoriyalarni chuqur anglash zarurati bilan belgilanadi. Respublikamizda jamiyat va tabiat o'rtasidagi munosabatlar tizimida yuzaga kelgan inqirozli vaziyatni bartaraf etish maqsadida ekologiya va atrof-muhit muhofazasi uzluksiz ta'lim tizimining tarkibiy qismi sifatida izchil rivojlantirilmoqda.

### TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqot bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining ekopedagogik kompetensiyalarini rivojlantirish hamda ta'limning zamonaviy shakl, metod va vositalarini takomillashtirishda muhim ilmiy-amaliy ahamiyat kasb etadi. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyev BMT Bosh Assambleyasining 75-sessiyasida ta'kidlaganidek: "Biz Orolbo'yi mintaqasini ekologik innovatsiyalar va texnologiyalar hududi deb e'lon qilish haqida BMT Bosh Assambleyasining maxsus rezolyutsiyasini qabul qilishni taklif etamiz. Ushbu muhim hujjat tasdiqlangan sanani "Xalqaro ekologik tizimlarni himoya qilish va tiklash kuni" sifatida joriy etish maqsadga muvofiq bo'lar edi" ["Xalq so'zi" gazetasi].

Ekologiyani fanlararo soha sifatida baholash, uning ma'naviy-axloqiy mohiyatini hamda zamonaviy mazmunini ochib berish, shuningdek, ta'lim jarayoniga innovatsion tafakkur va innovatsion yondashuvlarni joriy etish ekologik ta'lim sifati va samaradorligini ta'minlashning muhim omillari hisoblanadi. Shu nuqtai nazardan, o'qituvchilarning ekopedagogik kompetensiyalarini rivojlantirish masalasi ularning dunyoqarashi, kasbiy faoliyati hamda ta'lim-tarbiya jarayonidagi o'rni bilan belgilanadi.

### TAHLIL VA NATIJALAR

Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining ekopedagogik kompetensiyalarini rivojlantirishning pedagogik modelini ishlab chiqish hamda mazkur jarayonni ijtimoiy-madaniy va akmeologik yondashuvlar asosida tashkil etish muhim ilmiy-amaliy ahamiyatga ega. Xususan, bo'lajak o'qituvchilarning ekologik ongini rivojlantirish faqat an'anaviy o'qitish yoki axborot uzatishga yo'naltirilgan ta'lim usullari bilan cheklanib qolmasligi lozim. Aksincha, ta'lim jarayonida faol o'qitish metodlari, interfaol texnologiyalar hamda innovatsion pedagogik yondashuvlardan keng foydalanish talab etiladi. Shuningdek, bo'lajak o'qituvchilarning ekologik ongi va ekopedagogik kompetensiyalarini shakllantirish hamda rivojlantirish jarayonida shaxsning ekologik ongini diagnostika qilish, monitoringini olib borish, korreksiyalash va takomillashtirish mexanizmlarini ishlab chiqish muhim vazifalardan biri hisoblanadi. Bu esa ekologik ta'lim samaradorligini oshirish, ekologik madaniyatni yuksaltirish hamda bo'lajak



pedagoglarning kasbiy kompetentligini rivojlantirishga xizmat qiladi. Bo'lajak o'qituvchilarning ekologik ongi va ekopedagogik kompetensiyalarini rivojlantirishning samarali usullarini ishlab chiqish, ushbu yo'nalishdagi muammolar majmuasini hal etishga qodir pedagog kadrlarni maqsadli tayyorlash hamda ekologik ta'limni amalga oshiruvchi ta'lim muassasalari faoliyatining tashkiliy-pedagogik modelini takomillashtirish bugungi kunning muhim vazifalaridan biri hisoblanadi. Shu bilan birga, ijtimoiy-madaniy va akmeologik yondashuvlar asosida bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining ekopedagogik kompetensiyalarini rivojlantirish metodikasini ishlab chiqish va amaliyotga joriy etish alohida ilmiy-amaliy ahamiyat kasb etadi.

Bugungi kunda o'quvchi-yoshlarda ekologik tafakkur, ekologik dunyoqarash, ekologik mas'uliyat va ekologik madaniyatni shakllantirish masalalari pedagogika fanining ustuvor yo'nalishlaridan biri sifatida e'tirof etilmoqda. Mazkur jarayonda kreativ yondashuvlardan foydalanish, o'quvchilarning ekologik muammolarga nisbatan ongli munosabatini rivojlantirish, mustaqil fikrlash hamda innovatsion g'oyalarni ilgari surish ko'nikmalarini shakllantirish muhim pedagogik vazifa hisoblanadi. Shu sababli ekologik ta'lim va tarbiya jarayonida kreativ yondashuvlarning nazariy-metodik asoslarini ishlab chiqish masalasi ko'plab olimlarning ilmiy tadqiqotlarida o'z aksini topmoqda. Ekologik ong fenomenini o'rganayotgan pedagoglarning nuqtai nazaridan tashqari, ekologik va kasbiy tayyorgarlikni integratsiyalash muammosi ham dolzarbligicha qolmoqda. Mazkur muammo bilan bog'liq qator tushunchalarning mazmunini aniqlashtirish hamda ulardagi noaniqliklarni bartaraf etish muhim ahamiyat kasb etadi. Ekopedagogik ongni shakllantirish va uning tarkibiy qismlarini aniqlash masalasi bugungi kunda dolzarb ilmiy muammolardan biridir. Fan va amaliyotda ushbu muammoning asosiy manbai ekologik va kasbiy tayyorgarlik o'rtasidagi muayyan nomuvofiqlik bilan izohlanadi.

Nazariy tahlillar shuni ko'rsatdiki, bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida ekopedagogik ongni shakllantirish uchun ekologik va kasbiy tayyorgarlikni integratsiyalash jarayoni quyidagi qarama-qarshiliklarning mavjudligi bilan tavsiflanadi:

- ekopedagogik xabardorlikka bo'lgan ehtiyoj bilan an'anaviy o'quv dasturlarida bunday tayyorgarlikning yetarli darajada aks etmaganligi o'rtasidagi ziddiyat;
- atrof-muhit muammolarini anglash zarurati bilan ularni hal etish bo'yicha amaliy ko'nikmalarning yetishmasligi o'rtasidagi qarama-qarshilik;
- jamiyatning ekologik jihatdan savodli fuqarolarga bo'lgan talabi bilan ta'lim tizimining asosan an'anaviy fanlarga yo'naltirilganligi o'rtasidagi ziddiyat;
- jamiyatda yuzaga kelayotgan global ekologik inqirozni bartaraf etish strategiyasi bilan talabalarning ekopedagogik ongni shakllantirish uchun zarur ekologik hamda pedagogik asoslarning yetarli emasligi o'rtasidagi qarama-qarshilik.

Shuningdek, bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida ekopedagogik tayyorgarlikni rivojlantirish zarurati mavjud bo'lsa-da, ekologik integratsiyaning konseptual modeli hamda o'quv jarayonida ekologik ongni rivojlantirish mexanizmlari yetarli darajada ishlab chiqilmagan. Ilmiy bilimlardagi ushbu bo'shliqni to'ldirish zarurati, shuningdek, mazkur qarama-qarshiliklarni bartaraf etish yo'llarini izlash tadqiqot muammosini belgilab berdi. Nazariy jihatdan bu universitet talabalarining ekopedagogik ongni shakllantirish va ekota'lim integratsiyasining konseptual modelini ishlab chiqish muammosi bo'lib, u kognitiv, hissiy-qadriyatli, motivatsion-yo'naltiruvchi hamda konativ komponentlarni o'z ichiga oladi. Amaliy jihatdan esa ekopedagogik ongni shakllantirishning pedagogik shart-sharoitlarini aniqlash hamda ekologik-pedagogik dasturlarni ishlab chiqish zarur hisoblanadi.

## XULOSA

Mazkur ilmiy tadqiqot bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining ekopedagogik kompetensiyalarini rivojlantirish uchun muhim nazariy va amaliy asos yaratadi. Biroq bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining ekopedagogik kompetensiyalarini rivojlantirishda kreativ yondashuv asosida kompetentlikni takomillashtirish mexanizmlari yetarli darajada tadqiq etilmagan. Yuqoridagi xulosalardan kelib chiqib, "Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining ekopedagogik kompetensiyalarini rivojlantirish metodikasi" zamonaviy pedagogika nazariyasining dolzarb ilmiy muammolaridan biri hisoblanadi.

### Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Gadotti M. Pedagogy of the Earth. São Paulo: Peirópolis, 2000.
2. Gadotti M. Ecopedagogy and Planetary Citizenship. São Paulo: Instituto Paulo Freire, 2008.
3. Freire P. Pedagogy of the Oppressed. New York: Continuum, 1970.
4. Marentič Požarnik B. Okoljska vzgoja in trajnostni razvoj. Ljubljana, 2011.
5. Gobbo F. Environmental Education and Social-Cultural Dimension. 2011.
6. To'xtayev A. Ekologiya asoslari. Toshkent: O'qituvchi, 2018.
7. Nishonova S. Pedagogik kompetentlik va innovatsion faoliyat. Toshkent, 2020.
8. Musurmonova O. Ta'limda innovatsion texnologiyalar. Toshkent, 2021.

- 
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
  - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
  - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
  - 13.00.03 Maxsus pedagogika
  - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
  - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
  - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
  - 13.00.07 Ta'limda menejment
  - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
  - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
  - 07.00.00 Tarix fanlari
  - 19.00.00 Psixologiya fanlari
  - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
  - 02.00.00 Kimyo fanlari
  - 03.00.00 Biologiya fanlari
  - 09.00.00 Falsafa fanlari
  - 10.00.00 Filologiya fanlari
  - 11.00.00 Geografiya fanlari



# MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

**Mas'ul muharrir:** Ramzidin Ashurov

**Ingliz tili muharriri:** Murod Xoliyorov

**Musahhih:** Alibek Zokirov

**Sahifalovchi va dizayner:** Iskandar Islomov

---

**2026. №6(6)**

---

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.  
**Litsenziya raqami: № 136361.**

**Manzirimiz:** Toshkent shahar, Yunusobod tumani  
19-mavze, 17-uy.